

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

**Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj
Interesna skupina lokalnih interesov**

Številka: 543-01-2/2025/2
Ljubljana, 16. 5. 2025

Komisija Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj in Interestna skupina lokalnih interesov sta, na podlagi 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20, 123/20, 67/22 in 69/23), sprejeli naslednje

M N E N J E

k obravnavi Problematike vzpostavitve in izvajanja dolgotrajne oskrbe z vidika občin

Komisija Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj (49. seja) in Interestna skupina lokalnih interesov (36. seja) sta se na skupni seji 12. 5. 2025, na pobudo državnega svetnika Ivana Megliča, seznanili s Problematiko vzpostavitve in izvajanja dolgotrajne oskrbe z vidika občin ter sprejeli naslednji

s k l e p:

Ministrstvo za solidarno prihodnost ter druge pristojne državne institucije naj lokalnim skupnostim v večji meri zagotovijo ustrezno strokovno in organizacijsko podporo pri uvajanju in izvajanju sistema dolgotrajne oskrbe in pri zagotavljanju kadrov. Občine so ključni izvajalci na lokalni ravni, zato brez zadostne podpore države ni mogoče zagotoviti dostopne, kakovostne in vzdržne dolgotrajne oskrbe za vse upravičence.

Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj in Interestna skupina lokalnih interesov opozarjata, da vzpostavitev sistema dolgotrajne oskrbe, zlasti oskrbe na domu, občinam prinaša številne nove naloge in s tem povezane dodatne finančne obremenitve. Zato pozivata državo, da pri nadaljnjem razvoju sistema dolgotrajne oskrbe poleg strokovne podpore zagotovi tudi ustrezne in stabilne finančne vire, s katerimi bodo občine lahko učinkovito, odgovorno in dolgoročno izvajale prenesene naloge.

* * *

Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj in Interestna skupina lokalnih interesov pričakujeta, da se Ministrstvo za solidarno prihodnost z ustreznimi pojasnili odzove na v obrazložitvi izpostavljene dileme in odprta vprašanja.

Obrazložitev:

Državni svetnik Ivan Meglič je v pobudi z dne 24. 4. 2025 predlagal, da se Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj ter Interestna skupina lokalnih interesov (v nadaljevanju komisija in interestna skupina) seznani s problematiko vzpostavitve in izvajanja dolgotrajne oskrbe (v nadaljevanju: DO) z vidika občin, saj so občine v tem trenutku pred številnimi izzivi. Imele bodo namreč ključno vlogo pri organiziranju in financiranju DO na svojem območju, zlasti pro izvajanju storitev DO na domu. Medtem ko se bo DO na domu začela izvajati 1. 7. 2025, torej čez slaba dva meseca, so doslej prejele premalo konkretnih in jasnih odgovorov na ključna vprašanja glede izvajanja storitev. Ta negotovost in pomanjkanje informacij ustvarjata dodatne izzive in ovire pri pripravi na implementacijo sistema DO, kar pomeni, da občine potrebujejo več podpore, da bodo lahko uspešno izpeljale to nalogo.

Na skupni seji komisije in interestne skupine so sodelovali predstavniki Ministrstva za solidarno prihodnost, Skupnosti občin Slovenije, Skupnosti centrov za socialno delo Slovenije, Skupnosti socialnih zavodov Slovenije in Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Predstavniki navedenih deležnikov so na skupni seji komisije in interestne skupine predstavili svoje poglede glede vzpostavitve in izvajanja DO, njihova razprava pa je v nadaljevanju na kratko povzeta.

* * *

Državni svetnik Ivan Meglič je poudaril, da DO predstavlja pomembno sistemsko spremembo, ki naj bi pripomogla k daljšemu bivanju starejših oseb in drugih upravičencev na njihovih domovih, zlasti v podeželskih okoljih. V večini občin bo izvajanje DO na domu prevzelo obstoječe institucionalno okolje, predvsem domovi za starejše, kjer pa to ne bo mogoče (npr. domovi za starejše ne bodo izkazali pripravljenosti), bodo morale občine same poskrbeti za organizacijo storitev. Nekatere občine, npr. Cerklje na Gorenjskem in Naklo so bile primorane ustanoviti lastne zavode v 100-odstotni občinski lasti, občina Medvode pa je ustanovila javni zavod. Primer Naklega kaže, da takšna ureditev za občinski proračun predstavlja strošek v višini približno 10.000 evrov mesečno oziroma 120.000 evrov letno (19 do 24 uporabnikov), kar pomeni veliko obremenitev. Novo storitev DO naj bi sicer financirali iz sistema zavarovanja, vendar občine nimajo zadostnih informacij glede obsega kritja stroškov storitev. Prav tako ni znano, ali bo občina morala kriti razliko med dejanskimi stroški izvajanja in tistimi, ki jih bo priznala zavarovalnica oziroma ministrstvo. Poleg tega občine še niso prejele jasnih informacij o tem, ali bodo stroški koordinatorjev, administracije, vozil in opreme kriti v celoti ali le delno.

Zaradi kadrovske krize obstaja tveganje, da občine ne bodo mogle zagotoviti ustrezno usposobljenega kadra za ceno, ki jo bo priznala država. Zato bodo morale zaposlene plačati več, kot bo priznala država, kar odpira vprašanje, kdo bo kril razliko v stroških. Če bodo morale občine same financirati višje stroške plač, bi to pomenilo dodatno breme za že tako obremenjene proračune.

Občine pričakujejo, da bodo v sistem DO prešle predvsem osebe, ki že prejemajo pomoč na domu, zato bi bilo smiselno, da preidejo v nov sistem, kar bi razbremenilo obstoječe storitve in kadre.

Poleg tega ni jasno, katere konkretne storitve bodo posamezni upravičenci dejansko prejeli niti kakšne bodo kadrovske potrebe za njihovo izvajanje. Izvajalci bodo morali kader zagotoviti bodisi z zaposlitvijo bodisi z zunanjimi sodelavci, kar je glede na trenutno dostopne informacije, številne odprte dileme in kratke roke zelo zahtevna naloga – za mnoge celo prezahtevna. Vzporedno s tem ostajajo odprta številna vprašanja: kako bo potekalo certificiranje zasebnih izvajalcev, ali bodo lahko DO izvajali tudi samostojni podjetniki in gospodarske družbe, ter komu bodo ti izstavljali račune – neposredno zavarovalnici ali občinam.

Na podlagi vseh navedenih dejstev bi bilo po njegovem smiselno, da bi se uvajanje DO naložilo obstoječim javnim zavodom, ki že razpolagajo z usposobljenimi kadri. Ključna ostaja potreba po vzpostavitvi sistema nagrajevanja za večjo motivacijo zaposlenih. Dosedanji odgovori ministrstva nakazujejo, da bo uvedba sistema DO zahtevala pomembno finančno angažiranje občin, ki pa teh sredstev pogosto nimajo načrtovanih, kar predstavlja dodatno breme. Nejasna ostaja tudi ureditev javnih naročil.

Glede na odprta vprašanja, pomanjkanje jasnih usmeritev in kratke roke je predlagal, da bi razmislili o preložitvi začetka izvajanja DO na domu, da bi omogočili ustrezno pripravo in zagotovili učinkovito izvedbo.

V Skupnosti občin Slovenije (SOS) pozdravljajo uvedbo sistema DO, ki je nujno potreben in konceptualno dobro zastavljen. Zavedajo se, da so ob tako obsežnih spremembah začetne težave neizogibne. V SOS so mnenja, da morebiten zamik začetka izvajanja verjetno ne bi odpravil ključnih izzivov, temveč jih le preložil. Opozarjajo pa, da se v zadnjem času pojavljajo določena odprta vprašanja, ki zahtevajo pojasnila. Občine so z velikim pričakovanjem dočakale objavo predvidenih cen storitev DO, vendar opozarjajo, da mnoge med njimi že danes pri pomoči na domu dosegajo višje urne postavke, kot jih zdaj predvideva novi sistem DO, kjer gre za zahtevnejše storitve in višje kvalificiran kader z višjimi plačami. Ključno vprašanje, ki se pri tem odpira, je, kdo bo kril razliko med priznanimi in dejanskimi stroški. Iz odgovorov ministrstva se vse pogostejše pojavlja dikcija, da bi v izjemnih primerih občine morale tudi same začasno zalagati sredstva. Ob tem SOS poudarja, da občine za to nimajo niti ustreznih proračunskih postavk niti možnosti, da bi ta finančna bremena prevzele.

Kot poudarjajo v SOS, občine so pripravljene sodelovati in prispevati k iskanju rešitev, a odgovornost za financiranje sistema mora biti jasno določena in usklajena vnaprej. Občine ne morejo in ne bodo prevzemale dodatnih stroškov, saj to tudi ni bilo predvideno. Občine se maksimalno trudijo za čim boljšo pripravo na začetek izvajanja DO - številni občinski sveti so že opravili svojo »domačo nalogo«, pri tem pa je nujno pravočasno nedvoumno razjasniti finančne vidike, da bo sistem lahko deloval stabilno in predvidljivo

* * *

Predstavniki Ministrstva za solidarno prihodnost je poudaril, da je bilo o zamikih pri uveljavitvi Zakona o dolgotrajni oskrbi (ZDok-1) že preveč govora in da je ključnega pomena, da se sistem začne izvajati – kljub začetnim težavam, ki jih prepoznavajo in jih nameravajo reševati skupaj s partnerji. Izpostavil je, da ministrstvo aktivno komunicira z občinami: preko regijskih posvetov, osrednjega posveta z župani,

priročnika z odgovori na občinska vprašanja in odprte telefonske linije vsako sredo dopoldne.

Vizija ZDok-1 je vzpostaviti oskrbo na domu za tiste, ki jo potrebujejo, kot enakovreden steber institucionalne oskrbe. Storitve bo za uporabnike brezplačna (do 2028 v celoti krita iz zavarovanja), kar predstavlja pomemben premik v primerjavi z dosedanja pomočjo na domu, ki jo delno financirajo občine in uporabniki. Poudaril je pomembnost enake dostopnosti oskrbe na domu po celotni državi, kar pomeni, da morajo imeti vsi prebivalci, ne glede na kraj bivanja, enake možnosti za dostop do storitev oskrbe na domu. Odločitev, da bo mreža oskrbe vezana na lokalne skupnosti in ne centralizirana, temelji na izkušnjah s pomočjo na domu ter na dejstvu, da lokalne skupnosti najbolje poznajo potrebe svojih občanov.

Občine imajo tri možnosti za vključitev: ustanovitev lastnega javnega zavoda, dogovor z obstoječim javnim zavodom (domovi za starejše ali drugi zavodi, kot je zdravstveni dom) ali sklenitev koncesije z zasebnim izvajalcem. Ministrstvo priznava, da bo začetno obdobje zahtevno in da občine niso bile vse pravočasno informirane, a obljublja podporo in prilagajanje zakonodaje po potrebi.

V zvezi s cenikom storitev je bilo pojasnjeno, da sodo začetka izvajanja DO še možnosti za popravke, pri čemer pa zakon predvideva avtomatično t.i. reevalvacijo cen na začetku oktobra 2025. Glede t. i. certificiranja je bilo pojasnjeno, da ZDok-1 natančno določa, kdo lahko postane izvajalec DO na domu, pod kakšnimi pogoji in po katerem postopku. V sistem DO se lahko vključijo tudi izvajalci, ki niso javni zavodi – na primer koncesionarji ali drugi ponudniki, ki izpolnjujejo vse zakonsko predpisane pogoje, ne more pa DO izvajati posameznik kot samostojni podjetnik (s.p.).

Glede financiranja na ministrstvu pojasnjujejo, da bodo izvajalci račun izstavljali neposredno ZZZS. Občine ne bodo plačniki storitev, a v začetnem obdobju se kot neke vrste varovalka predvideva možnost, da občine začasno založijo sredstva v primeru zamud pri izplačilih – vendar to ne pomeni prenašanja finančnega bremena na občine. Na Ministrstvu za solidarno prihodnost poudarjajo, da bo praksa v prihodnjih mesecih oziroma v prihodnjem letu pokazala, kako bo sistem v resnici deloval in kaj bo treba še prilagoditi ali popraviti. So odprti za dialog in sodelovanje z občinami in drugimi deležniki, da se skupaj poiščejo rešitve za dobro delujoč sistem DO.

V Skupnosti centrov za socialno delo Slovenije (SCSD) poudarjajo, da DO ni zgolj nadgradnja obstoječih sistemov, temveč eden največjih družbenih projektov zadnjega desetletja, ki zahteva nove organizacijske strukture in jasno zakonsko ureditev. Gre za uresničevanje temeljnih pravic, kot so človekovo dostojanstvo, enaka dostopnost in pravna varnost, a sistem v praksi še ne deluje optimalno.

V SCSD opozarjajo na resno kadrovsko podhranjenost – 89 svetovalcev za DO ne bo zadostovalo za vse nove naloge, ki jih centri prevzemajo s 1. julijem 2025, vključno z odločanjem o oskrbi na domu, e-oskrbi in storitvah za ohranjanje samostojnosti. To predstavlja tveganje za pravočasno obravnavo in varnost upravičencev. CSD-ji niso izvajalci DO in registrirani za izvajanje zdravstvenih storitev, temveč opravljajo svetovalno in upravno funkcijo - odločajo o pravicah, pripravijo načrt storitev in sodelujejo z izvajalci. Neposredno ne izvajajo storitev, zato je pomembno, da so pričakovanja do njih realna.

SCSD opozarja tudi na obstoječa neravnovesja: več kot 2000 ljudi že čaka na pomoč na domu, dodatnih 3000 si je ne more privoščiti. Občutne razlike v ceni in dostopnosti med občinami povečujejo neenakost, zato mora pomoč na domu ostati naloga lokalnih skupnosti, ki morajo biti sistemsko vključene v načrtovanje in izvajanje DO. K temu je SCSD ministrstvo pozval že leta 2024. ZDOsk-1 je po njihovem mnenju postopkovno nejasen in lahko vodi v pravno negotovost, zlasti za ranljive skupine. Podpirajo poenostavitve in večjo uskladitev postopkov z upravnimi načeli in evropskimi standardi. Izražajo tudi zaskrbljenost, da bo s 1. 7. 2025 uveden prispevek za dolgotrajno oskrbo, čeprav sistem še ne bo deloval v celoti – informacijski sistem ni pripravljen, kadra ni dovolj, dostopnost storitev pa ostaja neenakomerna. Zato SCSD poziva k vključujočemu in realnemu načrtovanju ter k jasni komunikaciji z javnostjo.

V Skupnosti socialnih zavodov Slovenije (SSZS) izražajo resno zaskrbljenost nad pripravljenostjo sistema na uveljavitev ZDOsk-1. Čeprav podpirajo temeljne cilje zakona – večjo dostopnost, preglednost in pravičnost DO – opozarjajo, da izvajalski sistem ni pripravljen na praktično izvedbo. Opozarjajo na nevarnost nerealnih pričakovanj, ki bodo ob nezmožnosti uresničitve pravic prinesla razočaranje javnosti, odgovornost zanj pa bo neupravičeno padla na izvajalce in občine, ne na državo.

ZDOsk-1 uvaja razširjen nabor storitev, kot so zdravstvena nega, fizioterapija, svetovanje in prilagoditev bivalnega okolja, obenem pa omogoča hkratno koriščenje z že obstoječo pomočjo na domu. To pomeni občutno večje potrebe po kadru. Poleg tega zakon določa pet kategorij upravičencev in do 110 ur oskrbe mesečno. Ob zmerno optimistični oceni, da bo do storitve upravičenih 70 % sedanjih uporabnikov pomoči na domu, bi že za zagotavljanje minimalnega obsega pravic potrebovali okoli 300 dodatnih socialnih oskrbovalk – še preden bi v sistem vključili vse potencialne upravičence. Resnost položaja pogloblja tudi določba 42. člena ZDOsk-1, ki od izvajalcev zahteva, da zagotovijo celoten obseg pravic iz odločbe (npr. 110 ur na mesec). Če kadra za to ne bo, bodo izvajalci storitev DO na domu zadržani pri podpisovanju dogovorov, kar pomeni, da bodo upravičenci namesto storitve prejeli le denarni prejemek – kar pomeni slabšo, ne boljšo dostopnost. Ob tem SSZS opozarja, da se bo v prihodnjih letih upokojil velik delež zaposlenih v domovih za starejše (po ocenah kar 70 % v naslednjih petih letih), zato je kadrovska stiska vse bolj alarmantna.

Zaskrbljujoče je tudi pomanjkanje jasnih informacij in dialoga z izvajalci. O novih cenah storitev so bili izvajalci seznanjeni prek medijev, brez razlage, kaj cene vključujejo. Po prvih analizah se zdi, da so cene podcenjene – na primer določena cena 28,20 evra za uro oskrbe je nižja od že uveljavljenih stroškov pomoči na domu ob vikendih ali praznikih (v povprečju 35 do 40 evrov), kar vzbuja resen dvom v finančno vzdržnost sistema. SSZS zato poziva državo, naj nemudoma zagotovi osnovne pogoje za uspešno izvajanje DO – predvsem ustrezne kadrovske rešitve, višje plače (osnovna plača zaposlenih bi morala biti vsaj 20 % višja od primerljivih delovnih mest) ter vključujoče načrtovanje skupaj z izvajalci. V SSZS si ne želijo odloga začetka izvajanja storitev DO, vendar pa je nujno zagotoviti pogoje, da bo DO dejansko dostopna, izvedljiva in kakovostna.

Na Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) poudarjajo, da se je njegova vloga v sistemu DO od sprejetja prvega zakona leta 2022 bistveno spremenila. Sprva je imel vlogo vstopne točke ter tistega, ki odloča in ocenjuje upravičenost do pravic, vendar je bila ta pristojnost z zakonom iz leta 2023 prenesena na CSD-je. Kljub temu

ZZZS ostaja osrednji akter v sistemu, saj izvaja obvezno zavarovanje za DO, s čimer se vzpostavlja tudi nov, peti steber socialnega zavarovanja.

ZZZS je že začel izvajati določene naloge. Med drugim je v začetku leta 2022 izdal enkratne masovne odločbe, zdaj pa vsak mesec izdaja nove statusne odločbe za zavarovane osebe, ki dopolnijo 18 let. Hkrati izvaja tudi aktivnosti, povezane z zbiranjem in razporejanjem sredstev ter pobiranjem prispevkov, pri čemer bo za večino prispevkov od 1. 7. 2025 pristojen FURS. ZZZS bo skrbel za izplačevanje pravic iz obveznega zavarovanja za DO, izvajal finančni nadzor nad izvajalci, upravljal in vzpostavljajal zbirke podatkov ter skrbel za obračunavanje cen storitev DO. Te cene ZZZS izračuna na podlagi izhodišč, ki jih pripravi Ministrstvo za solidarno prihodnost, pri čemer gre za izračune, ki vključujejo plačne razrede, dodatke, višino materialnih stroškov in druge elemente. Cene storitev DO na domu so zaradi terenskega izvajanja v povprečju višje za približno 36 %, dodatno pa se upoštevajo tudi posebnosti, kot je npr. dodatek za dvojezičnost.

ZZZS v sodelovanju z ministrstvom redno podaja predloge za izboljšave zakonodaje in opozarja na pravne nedoslednosti v sistemu obveznega zavarovanja za DO. Ob tem posebej poudarja, da informacijska podpora ni v njegovi pristojnosti, temveč je odgovornost vsakega posameznega izvajalca, podobno kot v sistemu obveznega zdravstvenega zavarovanja. V skladu s 46. členom zakona bo ZZZS pripravil navodila in pravila za poročanje o opravljenih storitvah, vendar ostaja vzpostavitev informacijskega sistema naloga izvajalcev. Trenutno na ZZZS posebej izpostavljajo nujnost čimprejšnjega sprejetja novele zakona (ZDOsk-1B), saj ta prinaša ključne pravne podlage za vzpostavitev potrebnih podatkovnih tokov. Ti so bistveni za izvajanje nalog zavoda, saj mora ta za obračun storitev in nadzor nad porabo javnih sredstev pridobiti podatke iz odločb CSD in informacije o sklenjenih osebnih načrtih s strani izvajalcev.

* * *

Komisija in interesna skupina poudarjata pomembnost systemske ureditve DO v luči dejstva, da je Slovenija ena izmed držav z najstarejšim prebivalstvom. Za uvedbo sistema DO si je Slovenija dolgo prizadevala, tudi v okviru zavez iz Načrta za okrevanje in odpornost, pri čemer je ključen izziv njegova organizacija.

Komisija in interesna skupina opozarjata, da priprave na začetek izvajanja dolgotrajne oskrbe na domu, predviden za 1. julij 2025, spremljajo številna odprta vprašanja in nejasnosti. Ministrstvo za solidarno prihodnost dolguje občinam jasna navodila in pravočasne odgovore, saj te že danes nosijo velik del bremena financiranja socialnih storitev. Socialni transferi v številnih lokalnih skupnostih predstavljajo najvišji proračunski izdatek, zato mora biti vsak nov prenos nalog in stroškov nanje preiščljen in usklajen.

Na terenu se pojavljajo konkretne težave. Primer doma starejših (na Goriškem), ki kljub pravočasno oddani izjavi o izpolnjevanju pogojev za izvajanje storitev dolgotrajne oskrbe ni prejel odgovora ministrstva, razkriva zamude, ki presegajo zakonski rok (v skladu s 124. členom ZDok-1 bi morala Vlada skupaj z občinami uskladiti ustanovitvene akte javnih zavodov in koncesijske pogodbe v 18 mesecih od uveljavitve zakona). To ovira pravočasno pripravo notranjih aktov zavodov, njihovo potrjevanje v svetih zavodov ter vpis sprememb v sodni register, kar je pogoj za začetek izvajanja

storitev DO. Ob tem pa zakon predvideva sankcije za občine, ki ne bodo zagotovile izvajalcev, čeprav zanje še niso prejele ustreznih navodil in odgovorov države.

ZDOsk-1 občinam nalaga spremljanje izvajanja storitev in zagotavljanje izvajalcev, hkrati pa jasno ne določa, katere stroške bodo morale občine pokrivati, zlasti če bodo pogodbe sklenjene z obstoječimi javnimi zavodi. Občine, ki so doslej nosile levji delež pri financiranju pomoči na domu in uvajale lokalne projekte (kot so Starejši za starejše ali prevozi starejših), opozarjajo, da znova obstaja tveganje, da bo večina bremen ostala na lokalni ravni.

Čeprav naj bi DO v celoti financirali obvezni prispevek, državni proračun in lastna udeležba uporabnikov, je Ministrstvo za solidarno prihodnost aprila 2025 opozorilo, da bodo občine v prehodnem obdobju morale zagotoviti dodatna sredstva – npr. za pokrivanje primanjkljajev, če cena storitev ne bo zadostovala za pokritje dejanskih stroškov, ali ob zamikih pri zagotavljanju kadrov. Glede na to, da bo vse prihodke zbiral država, občine pričakujejo, da bo ta tudi krila morebitne razlike v stroških in zagotovila tekoče financiranje izvajalcev.

Občine in potencialni izvajalci opozarjajo, da trenutno določena cena storitev DO ne pokriva realnih stroškov. Občine se tudi sprašujejo, kdo bo v prihodnje odgovoren za materialne pogoje izvajanja storitev (npr. vozila), ki jih zdaj zagotavljajo in financirajo same. Ob tem ostaja nejasno, ali se bo pri izvajanju DO na domu uporabljal pravilnik, ki ureja standarde in normative za socialnovarstvene storitve.

Finančni transfer posamezniku sam po sebi še ne pomeni kakovostne oskrbe. Takšna rešitev lahko celo poveča neenakost pri dostopu do storitev. Namesto zgolj formalnega izpolnjevanja zakonskih obveznosti bi se bilo treba osredotočiti na kakovostno, pravično in dostopno izvajanje dolgotrajne oskrbe ter pravično nagrajevanje izvajalcev.

Trenutni model dolgotrajne oskrbe nesorazmerno prenaša breme izvajanja na občine, ki se že zdaj soočajo s finančnimi in kadrovskimi omejitvami. Izvajalci javnih zavodov opozarjajo na pomanjkanje kadra, kar že preprečuje zagotavljanje storitev na vseh območjih. Državni svet je že ob sprejemanju zakona opozoril, da sistem, ki temelji izključno na javnih zavodih in koncesionarjih, ne bo zadostoval. Prejšnja različica zakona iz leta 2021 je predvidevala širši nabor izvajalcev, kar bi bilo glede na trenutne razmere primernejše – brez širitve izvajalske mreže sistem ne bo vzdržen.

Zaradi kadrovske podhranjenosti obstaja tveganje, da nekateri izvajalci ne bodo mogli pridobiti vpisa v register NIJZ, kar bi pomenilo, da v določenih občinah sploh ne bi mogli začeti izvajati storitev. Zato občine pričakujejo, da bo napovedana novela zakona omogočila večjo fleksibilnost pri zaposlovanju, tudi z uporabo različnih pravnih podlag. Pomanjkanje multidisciplinarnega pristopa pri pripravi in uvajanju sistema dolgotrajne oskrbe ter znana opozorila glede pomanjkanja ključnega kadra, zlasti medicinskih sester, dodatno poglobljajo težave. Brez njih izvajanje zdravstvenega dela oskrbe ne bo mogoče (ne v javni niti v zasebni mreži).

Glede na splošno kadrovsko podhranjenost je ključno vprašanje, kje in kako zagotoviti zadostno število ustrezno usposobljenih izvajalcev. Negovalci v domovih za starejše, ki opravljajo odgovorno delo, so pogosto sistemsko podplačani in delujejo v kadrovsko podnormiranem okolju. Kljub predanosti mnogi zapuščajo panogo, kar vodi v dolgotrajne kadrovske izgube. Zato je nujno njihovo delo ustrezno ovrednotiti in

izboljšati delovne pogoje. Občine so dodatno zaskrbljene, ker se sistem uvaja sredi poletja, ko je zaradi dopustov kadrovska stiska še večja.

Z uvedbo prispevka za dolgotrajno oskrbo bi bilo treba zagotoviti, da se sredstva usmerijo predvsem v izboljšanje plač in pogojev dela izvajalcev, ne pa v promocijo ali administrativne stroške, ki neposredno ne vplivajo na kakovost oskrbe.

Ob javno objavljeni ceni ure storitve dolgotrajne oskrbe informacijski sistem za vodenje storitev DO znotraj različnih kategorij še ne deluje, zato ni jasno, koliko časa trajajo posamezne storitve znotraj različnih kategorij (A, B, C). Uporabniki se zato ne morejo ustrezno odločiti za pomoč na domu ali DO, saj jim ni jasno, ali so do nje upravičene in katera oblika jim najbolj ustreza.

Postavlja se tudi vprašanje, ali ne bi bilo smiselno pomoč na domu vključiti v sistem DO, saj sta si po vsebini podobni, kar bi zmanjšalo administrativna bremena za CSD-je in poenostavilo postopke.

Prav tako ostaja nejasno, kdo bo odgovoren za obveščanje javnosti – pripravo brošur, plakatov, sejmov, sestankov z občinskimi odbori, saj se te naloge sicer pričakujejo od občin, a zanje nimajo zagotovljene sistemske podpore.

Zakon o osebni asistenci in pomoč na domu sta pokazala, da lahko ob dobrem financiranju in lokalni organizaciji delujeta kakovostno. Zato je eden izmed predlogov tudi ta, da večji delež zbranih sredstev prejmejo občine, saj imajo izkušnje in lahko zagotovijo učinkovito nadgradnjo storitev.

Brez jasnega evalvacijskega načrta bo onemogočeno pravočasno odzivanje na težave, kar lahko ogrozi uspešnost uvajanja sistema DO.

Predsednik Komisije za lokalno samoupravo
in regionalni razvoj
Dušan Strnad, l.r.

Vodja Interesne skupine lokalnih interesov
Milan Ozimič, l.r.